

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

תוכן עניינים

- א. מים של רבים אין נאסרין הא דיהיד נאסרין ... דמפחינהו בידיה2
- ב. לעולם אינו גר עד שימול ויטבול וכיון דלא טביל עובד כוכבים הוא.....3
- ג. וגזור על יינם משום יין נסך.....6
- ד. לך לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב.....8
- ה. כל שנאכל כמות שהוא חי אין בו משום בישולי עובדי כוכבים8
- ו. עובד כוכבים ... שיוליך ענבים לגת ... אסור משום לך לך אמרין נזירא
סחור סחור לכרמא לא תקרב ... עובד כוכבים שהביא ענבים לגת בסלין ... לכתחלה
קאמינא 11
- ז. ההוא אתרוגא דנפל לחביתא דחמרא אידרי עובד כוכבים ושקליה ...
נקטוה לידיה כי היכי דלא לשכשיך ביה וברצוה עד דשייפא13
- ח. האי עובד כוכבים דנסכיה לחמרא דישראל בכוונה אף על גב
דלזבוניה לעובד כוכבים אחרינא אסור שרי ליה למישקל דמיה מההוא עובד
כוכבים 14
- ט. עובד כוכבים שנסך יינו של ישראל שלא בפני עבודת כוכבים אסור.....16
- י. ההיא חביתא דחמרא דאישתקיל לברזא אתא עובד כוכבים אידרי
אנת ידיה עילויה ... כל דלהדי ברזא חמרא אסיר.....16

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת עבודה זרה

דף נט.

א. מים של רבים אין נאסרין הא דיחיד נאסרין ... דטפחינהו בידיה

כבר התבאר לעיל דף מה. ונח: שלא אסרה¹ התורה בע"ז אלא ע"ז המיטלטלת ויש בה תפישת יד אדם, אבל דבר המחובר לקרקע לא אסרה אפילו עשאו ע"ז ועבדה, דכתיב² (דברים יב פסוק ב) אֱלֹהֵיהֶם עַל הַהָרִים אֱלֹהֵיהֶם עַל הַהָרִים, כלומר צלמיהם ופסליהם שעל ההרים אסרתי לך, ולא ההרים עצמן אף ע"פ שעשאו אלוה.

לפיכך המשתחוה להר לא נאסר ההר, ואפילו אבני ההר, שנדלדלו ונעקרו מאליה והשתחוה להם, אם עדיין הם במקומם, או אפילו נעקרו לגמרי רק שלא נעשה בידי אדם³, ועבדם שם אינם נאסרים, כיון שמעולם לא היה בהן תפישת יד אדם רק מאליהן נעקרו. אבל אם טלטל אותם אסורין⁴. וכן אם אינם במקומם ואינו יודע איך באו לשם אם השתחוה להם נאסרים⁵.

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד קמה א

² לבוש ומ"ז שם א

³ ט"ז שם ב ועין בש"ך א שזהו דעת הרמב"ם (והטור) והר"ן תמה עליו כיון דאיכא פלוגתא ה"ל ספיקא דאורייתא ולחומרא וכי שכן פסק הרמ"ה ומביאו ב"י, ועוד שגם רבינו ירוחם נ"ז ח"ד כתב ופשוט המשתחוים לאבני הר שנדלדלו אסורים שאין דינן כהר ע"כ וכ"פ הראב"ד בהשגות, וכתב להלכה "אבל לפעדר"נ דעת הרמב"ם ברור דבש"ס (ד' מ"ו ע"א) מספקא אי בני ר' היא דהיינו חוקי שרי ור"י אסר או איפכא בירושל' פרק כל הצלמי' הלכה ו' איתא בהדיא דחוקיה שרי ור"י אסר וא"כ לא שבקינן מאי דפשיטא לירושל' משום מאי דמספקא לש"ס דידן ועוד דהרי ר' יוחנן גופיה חיבר הירושלמי וא"כ ע"כ ר"י עצמו אומר שהוא אוסר וא"כ הדבר ברור דקי"ל כחוקיה דשרי קצרתו בזה ודוק"

⁴ ועיין חכמת שלמה הקשה לי ידידינו הרב הגדול מוה"ר צבי הירש הכהן ראפפורט מדובנא נ"י למה בניסך לה יין בין קרניה [עבודה זרה נד, א] מוכח דדוקא לגבוה אסור אבל להדיוט לא נאסר בזה, ומאי שנא מלטול אבנים או זקיפת ביצה [שם מו, א] דהוי מעשה לאסרה אף להדיוט. והשבתו לו דלא קשיא מידי דזה הוי כעין דאמרינן בפרק ג' דבבא קמא ופ"ב דבתרא לחלק בין בדידיה קעביד מעשה ובין בדחבריה קעביד מעשה ייע"ש, כן הכי נמי בשלמא בזקיפת ביצה או מלטול אבן דבגוף הדבר הנאסר עביד מעשה, לכך נחשב מעשה שאסרו אף להדיוט, מה שאין כן בניסך לה היין דלאו בבחמה קעביד מעשה רק בשלו ומה שנוגע בבחמה הוי רק ע"י דבר אחר ולכמה דברים מנע ע"י דבר אחר לא נחשב נגיעה ואם הוי נגיעה הוי רק נגיעה בעלמא, לא מעשה, לכך אינו נאסר בזה להדיוט, מה שאין כן היפוך ומלטול הוי מעשה ממש ומלטול מוקצה אסור, ונגיעה במוקצה מותר, לכך אין לו דמיון זה לזה וזה פשוט וברור ודו"ק

⁵ דמה שכתב שלא במקומם מותרין לא בא אלא לאפוקי אם מצאן שלא במקומם והשתחוה להם דכי האי גוונא איכא למיחוש לתפיסת יד אדם. קבל יאודה בדרכ"ת ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת עבודה זרה

וכן נהרות ומעיינות בין של רבים ובין של יחיד⁶ חשיבי כמחוברין ואינן נאסרין, אולם במים שהם תלושין ומקווין בקרקע, י"א⁷ של רבים אינם נאסרים, ויש אוסרים⁸.

וכבר התבאר בדף מז. שהמשתחוה⁹ למעיין הנובע בארצו הרי מימיו פסולין לנסך. ודווקא הנובע בארצו, אבל כשהמים הולכין לרשות אחרים, מים של רבים אינם נאסרים¹⁰.

ב. לעולם אינו גר עד שימול ויטבול וכיון דלא טביל עובד כוכבים הוא

⁶ בשלחן ערוך כתב. וכן הנהרות והמעיינות של רבים, ונ"ל שהוא הדין של יחיד, דכיון דטעמא משום שהם מחוברים דומיא דהרים, מאי שנא של רבים מאי שנא של יחיד, אלא אשגרת לישנא דגמרא נקטיה, דאיתא שם בגמרא [ע"ז מז ע"א] בהך סוגיא אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוודק מים של רבים אינם נאסרים. לבוש שם והסכים עמו הש"ך ב ודלא כפרישה. ועיין במ"ז ג שהסכים לדינא וביאר בדרך אחרת את הגמ'⁷ לבוש וכ"מ במ"ז שם וכ"כ בבית מאיר ובס' משנת חכמים סי' מ' ביבין שמועה ס"ק א' דהעיקר כהמ"ז עיין שם.

⁸ ש"ך שם דבש"ס מוכח דתלושין אפילו של רבים נאסרים מטעמא דלמא קא סגיד דאל"כ מאי פריך והא אמר ר"י משום רשב"י מים של רבים אינן נאסרים ודלמא היינו להדיט ובתלושים ומבעיא ליה דלמא לנסכים אסורים גם במחוברים אלא ודאי תלושים אפילו של רבים אסורים להדיט והשתא רשב"י ע"כ במחוברים מיירי ולנסכים דאי להדיט אפילו של יחיד אינם נאסרים כיון דמחוברים ודוק. ובנקה"כ דאי בשל רבים אפילו בתלושים שרי ליתא, דאם כן תימה גדולה למה השמיטו דין זה הרי"ף והרא"ש ושאר כל הפוסקים ולא הזכירו שום אחד מהן, זולת הראב"ד בהשנות פרק ח' מהלכות עבודת כוכבים [הלכה ב] שכתב כן דמים של רבים אינן נאסרים, ואין שום פוסק שהזכיר זה, ואדרבה מדברי הרמב"ם [שם] והטור ושו"ע נראה להיפך. אולם עיין בביאור הגר"א שם כתב כלבוש והמ"ז וכתב "ודברי הש"ך תמוהין הן למאד דשם מ"ז א' בשל יחיד מיירי כמש"ש ל"צ דקא כו' ולס"ד אכתי לא חילק בין רבים ליחיד וכן מ"ש הש"ך דתלושין אסורין דלמא קא סגיד קשה להולמו (וגם מ"ש בנקודות הכסף דחוק מאד)"

⁹ רמב"ם איסורי מזבח שם

¹⁰ והקשו עליו דהא כל אלו הם בעיות דלא נפשטו שם בגמ', ונהי דלהלכה קי"ל לחומרא, מ"מ הא איהו פסק לקמן באתנן וכן בפ"ו גבי חטין מגללי בקר פסק בכל מה שיש ספק בגמ' דלא יביא ואם הביא הורצה, ולמה לא פסק כאן כן במים של מעיין לעניין ניסוך (לח"מ). כלומר דוודאי בכל אלו שחשב הם לתמידיות ולא שייך בדיעבד, אבל ניסוך המים אם נסך למה לא ביאר הורצה. ונ"ל דמשום דמים מצויים הרבה וא"צ לקנותם בדמים ס"ל דלא שייך בזה דיעבד וינסך מים אחרים. ערוך השולחן העתיד הלכות איסורי מזבח סימן נה סעיף ב, אבל במעשה רקח כתב ומאי דאפשר דגבי חטים כיון שאין הדבר אלא מטעם מיאוס כיון שזוהרעו ונשתנו אהני לן בדיעבד מיהא וההיא דאתנן נמי שאני דמספקא לן אי חל עליה שם אתנן מעיקרא כמ"ש שם רבינו משא"כ גבי מעיין וכו' דהאיסור חל ודאי אלא שנסתפקנו אי למיא דקמיה קסגיד וכו' וק"ל:

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

כבר התבאר במסכת יבמות דף מז. שבשלשה דברים נכנסו ישראל לברית במילה וטבילה וקרבן. מילה¹¹ היתה במצרים שנאמר (שמות יב פסוק מח) וְכָל עַרְל לֹא יֵאכַל בּוֹ, מל אותם משה רבינו שכולם ביטלו ברית מילה במצרים חוץ משבט לוי ועל זה נאמר (דברים לג פסוק ט) וּבְרִיתָךְ יִנְצְרוּ

וטבילה היתה במדבר קודם מתן תורה שנאמר (שמות יט פסוק י) וְקִדְשְׁתֶּם הַיּוֹם וּמָחָר וּכְבַסְוּ שְׂמֹלֹתֵיכֶם, וקרבן שנאמר (שם כד פסוק ה) וַיִּשְׁלַח אֶת נְעָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּשְׁלַח אֶת נְעָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֹלֹת עִי כָל יִשְׂרָאֵל הַקְּרִיבוֹם.

וכן לדורות כשירצה העכו"ם להכנס לברית ולהסתופף תחת כנפי השכינה ויקבל עליו עול תורה צריך מילה וטבילה והרצאת קרבן, ואם נקבה היא טבילה וקרבן שנאמר (במדבר טו פסוק טו) פָּכֶם פְּגֵר, מה אתם במילה וטבילה והרצאת קרבן אף הגר לדורות במילה וטבילה והרצאת קרבן. ובזמן הזה שאין שם קרבן צריך מילה וטבילה, וכשיבנה בית המקדש יביא קרבן.

גר שמל ולא טבל או טבל ולא מל אינו גר¹² עד שימול ויטבול. ואין מזמנין עליו¹³ ומגעו ביין אוסר את היין בשתייה¹⁴.

ושם דף מז. התבאר שגוי הרוצה להתגייר בודקים אנו מה מניעיו, ומדוע רוצה הוא בכך ומודיעים לו את כובד עול התורה וטורח המצוות ואם בכל זאת רצונו להתגייר והתבררה לנו כוונתו הטהורה, מתחילים את הליך הגיור ומודיעים לו מקצת מצוות.

גר שנכנס לקהל ישראל, השלב¹⁵ הראשון¹⁶ של ביצוע הגירות בפועל בזכרים הוא על ידי קיום מצות מילה, מילה זו נעשית ככל קיום מצות בישראל, על ידי חיתוך בשר הערלה, פריעת עור הערלה ומציצה ככל הלכותיה ואם מל כשהיה עובד כוכבים או שנוול מהול, צריך להטיף ממנו דם ברית.

¹¹ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק יג הלכה א –

¹² ויש פלוגתא אי מן התורה או מדרבנן פרי מגדים יורה דעה שפתי דעת סימן ב ס"ק ג

¹³ שו"ע ונו"כ או"ח קצט ד

¹⁴ שו"ע ונו"כ יו"ד קצט ד, ע"י בכנה"ג בהגהות כ"י אות ה' שהביא מהב"ח בשם רש"ל להלכה למעשה דמגע גר תושב וגר שמל ולא טבל מותר אפי' בשתייה והכי נקטינן עיין שם וע"י בשו"ת צמח צדק החדשות ח"ו"ד סימן ע"ז. דרכ"ת שם ג

¹⁵ שו"ע ונו"כ יו"ד רסח א

¹⁶ הקשה הרמב"ן בסוגייתנו למה משהין מצות הטבילה לאחר המילה ואין טובלים לפני המילה דהרי שהווי מצוה לא משהינן, ותירץ כיון דהמילה קשה עליו מלין תחילה, דאי פריש יפרוש,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

לאהר שנתרפא רפואה שלמה מחליו¹⁷ מטבילין אותו טבילה הוגנת במקוה הכשרה לטבילת נשים כמו שמבואר להלן דף מז:

טבל לפני המילה, נחלקו רבותינו הראשונים בדבר זה¹⁸, ולהלכה עליו לטבול פעם נוספת לאחר שיתרפא ממילתו, ללא ברכה¹⁹.

אם נכרת הגיד לגמרי²⁰ אין חסרון האפשרות לבצע את המילה מעכב את תהליך הגירות, אבל אם אי אפשר למול מחמת חולי, או משום שמתו אחיו מחמת מילה אין מקבלין אותו לגיור²¹, ויש שחולקים²² בדבר.

המל את הגרים מברך: בא"י אמ"ה אקב"ו למול את הגרים. אבל אין מברכין ברכת "שהחיינו" כמו כן אין אומרים את הפסוקים שנוהגים לאומרם לפני ברית מילה בישראל, מלבד את הפיסקא "זה הכסא של אליהו הנביא" וכו'

לאחר מכן מוסיף עוד ברכה על הכוס ומברך לפניה ברכת היין²³ ומברך בא"י אמ"ה אקב"ו וציונו למול את הגרים ולהטיף מהם דם ברית שאלמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר: אם לא בריתי שמים וארץ חוקות שמים וארץ לא שמת. ברוך אתה ה' כורת הברית.

אחר סיום הברכה אומר: אלהינו ואלהי אבותינו קיים את האיש הזה בתורת אל ובמצותיו ויקרא שמו בישראל פלוני בן אברהם אבינו, ישמח בתורה ויגל במצות, הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו, פלוני זה בן אברהם גדול יהיה כן יכנס בתורת אל ובמצותיו ובמעשים טובים.

לאחר שטבל יניח שני ידיו על לבו ויברך: בא"י אמ"ה אקב"ו על הטבילה, ויש נוהגים לברך: על טבילת גרים, אך להלכה ולמעשה הנוסח הנכון הוא: על הטבילה²⁴

¹⁷ מפרש בגמרא להלן מז דהמים מקלקלים המכה קודם שנתרפאית כראוי

¹⁸ דלכתחלה ודאי בעינן מילה תחלה כמש"ש עד שימול ויטבול וכן להלן מז: נתרפא מטבילין כו' אבל דיעבד כתב הרמב"ן דעלתה לו ממש"ש ע"ה א' עובדת כוכבים מעוברת כו' אבל תוס' שם מ"ז ב' ד"ה מטבילין כו' חולקין ע"ז וכ"כ הרא"ה וכתב כיון דלא חזי למילה סלקא ליה בהכי כמו אשה וכנ"ל ואחר שנולד הוא כישראל גמור אף בלא מילה אלא שמלין אותו כמו תינוק ישראל. ביאור הגר"א שם ה

¹⁹ ש"ך שם ב

²⁰ שו"ע שם

²¹ כה"ד בעל האחייעזר בספרו ח"ד סי' מ"ה וסי' מ"ו ומסיק שם "והלילה להעלות על הדעת אשר בטבילה סני ופשוט דלא דמי לנידון הבה"ג שנכרת הגיד, ואין צריך להאריך בזה וישתקע הדבר ולא יאמר כן, עיין שם עוד בדבריו החריפים בזה, וטעמו הוא משום דהמילה בנר הוא מעצם מעשה הגירות, ולכן לא יתכן שיהא גר והוא ערל. וכן מסיק גמי בשו"ת הר צבי יור"ד סי' ר"ב

²² כ"כ בספר דרך פקודיך, מ"ע דמילה, חלק הדיבור אות ל' והובא באוצר הברית שם הערה י"ג. וע"ע בשו"ת זכר יצחק סי' ג' מה שכתב בנדו"ז

²³ בשו"ת הר צבי יור"ד סי' רכ"א

²⁴ ועיין היטב מ"ש בזה בשו"ת שבט הלוי ח"ו סי' קצ"א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת עבודה זרה

ג. וגזור על יינם משום יין נסך

כבר התבאר לעיל דף ל: ודרף לא. ודרף לו. וביבמות דף מו. שייך שנתנסך²⁵ לע"ז אסור בהנאה מן התורה, ודוקא שנתנסך לה בתורת תקרובת כדרך עבודתם, אבל סתם יינם של גוים ובכלל זה הנוצרים, שהם עובדי עבודה זרה ומגען שנגעו ביין שלנו אינו אסור מן התורה, אבל חכמים גזרו גם איסור הנאה על סתם יינם ועל מגעם ביין שלנו²⁶. ואסור למוכרו לגוי או ליתנו במתנה לגוי, אלא ישפכנו לתוך האסלה של בית הכסא. וכן מנהג הספרדים כדעת מרן השו"ע.

ולפיכך לדעה זו אסור להשכיר מחסנים לאחסן שם סתם יינם [של נוצרים]. אולם מי שעבר והשכיר מחסנים לגוי, בלא ידיעת האיסור, והגוי איחסן שם חביות של סתם יינם, ובידו לאחסן שם גם דברים אחרים, ולא דוקא יין, ויש הפסד גדול מאד בביטול חוזה השכירות, יש להקל בדיעבד ליהנות מהדמים. אבל מיד עם סיום מועד חוזה השכירות לא יחדש אותו אם יודע שמאחסנים שם יין.

וכיון שמשום צד ניסוך אסרו היין, לא אסרו אלא ביין הראוי לנסך על גבי מזבת, אבל שאינו ראוי לנסך לא אסרו, ויין מבושל אין ראוי לנסך, ומותר כמו שהתבאר בדף ל.

²⁵ שו"ע ונו"כ יו"ד קכג א

²⁶ ועיקר הגזירה לא היתה אלא משום יחוד בנותיהם, שלא יבואו לייחד עמהם על ידי השתייה ויבאו לזנות או להתחתן עמהן, ודוקא ביין גזרו כן שיש בו קירוב הדעת למי ששותין יחד, אבל בשאר משקין דלית בהן איקרובי דעתא כל כך, לא גזרו בהן משום בנותיהן. ומן הטעם הוזה לא היו צריכין לאוסרו אלא בשתייה ולא בהנאה, מ"מ ראו חכמינו ז"ל שאם לא יאסרו אותו גם בהנאה, הרואים לא ידעו הטעם דמשום בנותיהם, ויהיו סבורים לומר דמשום ניסוך נאסר ויבואו להתיר נסך ממש בהנאה, לכך גזרו גם על סתם יינם ומגען איסור הנאה כדי להשוות היינות שלהם. ואם תאמר אם כן גזירת בנותיהן למה, י"ל אדרבה הוא עיקר הגזירה דמשום יין נסך להודיה לא היו גוזרין כלל, היין שנתנסך לע"ז הוא מינוטא ומשום המיעוט לא היו גוזרין ארובא, אלא כיון שהוצרכו לגזור על סתם יינם ומגען משום בנותיהן, חששו שמא ימעו וישוו יין נסך ממש להתירו בהנאה, והוצרכו לגזור גם על זה איסור הנאה גזירה משום יין שנתנסך לע"ז. לבוש שם. לפי מ"ש הטור ברישא הטעם כיון שיי"ג גמור אסור בהנאה עשו סתם יינם כאלו ודאי נתנסך ולא משום גזירה ממילא גם עכשיו אין היתר הנאה דדבר שנאסר במנין צריך מנין אחר להתירו דאין שייך לומר בזה בטל הטעם. מ"ז שם א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ויש אומרים שדוקא בימיהם שהיו הגוים בקיאים בטיב ע"ז והיו מנסכים יינם לע"ז, והיו צריכים לחוש, לכך גזרו איסור הנאה על כולם, אבל בזמן הזה שאינו שכיח שהגוים מנסכים לע"ז, שאינם יודעים בטיב ע"ז ומשמשיה, ואין כאן איסור אלא משום בנותיהן, לא אסרו מנע גוי ביין שלנו בהנאה רק בשתייה²⁷, וכן סתם יין שלהם אינו אסור בהנאה אלא בשתייה²⁸. וכן מנהג האשכנזים.

ומותר לגבות בחובו מן הגוים סתם יינם משום שהוא כמציל מידם, שאפשר שגם מרן מודה בזה, הילכך יש להקל.

וכן הדין לאשכנזים בשאר הפסד לא החמירו בו כל כך כגון אם עבר וקנה או מכר, אבל לכתחלה אסור לקנותו ולמוכרו כדי להשתכר, ויש מקילין גם בזה, וטוב להחמיר²⁹.

היין של הערבים (ישמעאלים) שאינם עובדי עבודה זרה, ומאמינים בייחוד השם, אינו אסור בהנאה, אלא רק בשתייה, גזרה משום בנותיהם, שהוא איסור חתנות, ואף מגעם ביין שלנו אוסר בשתייה. וכן המנהג.

גוי שהוא עובד עבודה זרה, שרואה יין של ישראל, יש מחמירים³⁰ ממדת חסידות שלא לשנות מן היין הזה, ושלא לקדש עליו.

²⁷ דהוי כתינוק (שאינו מזכיר שם אלילים ומשמשים לקמן ר"ס קב"ד) דאינו אוסר יין במגעו אלא בשתייה טור ופוסקים ש"ך שם ג

²⁸ תב הב"ח דאפי' שפכי ליה קמי עבודת כוכבים כדרך ניסוך פנים מ"מ כיון דק"ל דעובדי כוכבים שבח"ל לאו עובדי עבודת כוכבי' הן אלא מנהג אבותיהן בידיהן אם כן מה שמנסכים יין לעבודת כוכבים אין קרוי ניסוך כיון דקרינן בהו שאין יודעי' בטיב עבודת כוכבים ומשתמשים דמה"ט נמי אין רגילין לנסך לעבודת כוכבים כלומר אין רגילין לנסך תמיד אלא לפעמים עכ"ל. ש"ך שם ב

²⁹ ועי' בחכמת אדם כלל ע"ה סעיף א' שבי' וז"ל ואיסור זה של סתם יינם אף על פי שהוא קל בעיני העולם ומדמין אותן לשאר איסור דרבנן אבל באמת האיסור הוא המור מאד והשותה סתם יינם עוקר נשמתו ממקום שנשרש בו בקדושה ביין המשומר בענביו ואין לו חלק לעוה"ב והאריכו מאד בעונש זה המקובלים ונתחבר על זה ספר מיוחד הנקרא יין המשומר והקורא בו תסמר שערות בשרו מגודל העונש וכתבו שקבלה בידם שהשותה סתם יינם יכשול בודאי לבעול ארמית כמו שגזרו חכמים יינם משום בנותיהם וכו' ולכן כל אדם יזהר בזה מאד וישמור לנפשו ויזכה לסעודת לויתן וליון המשומר וכו' עכ"ל.

³⁰ עי' בספר טעמי מצות (להרב מנחם הבבלי) ל"ת ש"מ שבי' וז"ל ובימי חורפי ראיתי אנשי מעשה שהיו מחמירים על עצמם שאפי' בראיית כלי היין לא היו שותין אף על פי שלא נגע בו עכ"ד ועיין בספר רוח חיים להלן סי' קלא אות ב' שהביאו וכו' דמה"ט יש להחמיר דמי שהוא שר ופרנס הציבור דעל הרוב נכנסים אליו גוים שצריך ליהרהר הרבה שלא יעמוד צליחות של יין על פני הבית דהראייה פונם וכן מי שעוסק בבדק הבית שבאים גוים פועלים לביתו צריך ליהרהר וכו' עיין שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ודוקא כשרואה את היין עצמו, כשמערה אותו ישראל מכלי לכלי, אבל אם הוא רואהו מבחוץ כשהוא בתוך בקבוק של זכוכית או צלוחית מכוסה, איך בכך כלום, ואם הוא ישמעאלי (ערבי) שרואה את היין, אפילו מדת חסידות אין בדבר.

ד. לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב

כבר התבאר במסכת ב"מ דף צב. ולעיל דף יז. ודף נח: שמדברי סופרים³¹ אסור לנזיר לעמוד במושב שותי יין, ויתרחק ממנו הרבה שהרי מכשול לפניו, אמרו חכמים סביב לכרם לא יקרב.

ה. כל שנאכל נמות שהוא חי אין בו משום בישולי עובדי

נוכחים

כבר התבאר במסכת מו"ק דף יב: ובמסכת יבמות דף מו: לעיל דף לה: ודך לז: ודף לח. שדבר שבשלו גוי³² או צלאו³³, אפילו בביתו של ישראל ובכלי של ישראל, אסרוהו ג"כ חז"ל, חדא משום חתנות, ועוד שלא יהא הישראל רגיל אצל הגוי במאכל ובמשתה ויאכילנו דבר טמא. אבל כבוש ומעושן לא אסרו³⁴.

יש אומרים דלא גזרו אלא בגוי שאין לו שייכות בו, אבל בגוי שיש לו לישראל שייכות בו, כגון אלו השפחות הקנויות לנו למלאכתן לא גזרו בהן³⁵, שאין חוששים באלו משום חתנות, דמשום שפלותן בלאו הכי לא יתחתן עמהם, ולא משום שמא יאכילנו דבר טמא, שאימת רבם עליהם, ויש אוסרין, ונוהגין להקל באלו השפחות שבבית אפילו אינם קנויות לנו אלא משרתות אותנו, מפני שאי אפשר שלא יחתה מעט אחד מבני הבית באש.

³¹ רמב"ם הלכות נזירות פרק ה הלכה י

³² שו"ע ונו"כ קיג א

³³ גל' מהרש"א שם

³⁴ גל' מהרש"א שם

³⁵ שכיון שמוזהר עליה בשבת מן התורה כמו שנתבאר בלבוש החור סימן ד"ש [סעיף א] הרי מלאכתה קנוי לו למעשה ידיה וליתא בכלל גוים שגזרו עליהם,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ולא אסרו אלא דבר שאינו נאכל כמו שהוא חי, וגם³⁶ עולה על שולחן מלכים³⁷ ללפת בו את הפת או הפרפרת³⁸, אבל דבר הנאכל כמו שהוא חי, כגון ירקות או פירות, או גבינה, וכדומה, ואפילו עם דבר אחר נאכל³⁹, כמו זנגביל^ל (ג'ינג'ר) שנאכל חי עם לחם ומלח, אפילו הוא חשוב להעלות על שולחן מלכים⁴⁰ אינו נקרא בישול ולא גזרו עליו אפילו לאדם חשוב.

דבר שאינו נאכל כמות שהוא חי, וגם עולה על שולחן מלכים או אנשים חשובים, שמאכל זה ראוי ליתנו לפניהם, כגון אורז, בשר, או קורקבן ובני מעיים, אם הגוי בישראל, דהיינו שהניח הקדרה על האש, אסורים משום בישולי גויים. והאשכנזים מקילין בזה על ידי הדלקת האש בידי ישראל

³⁶ הטעם דעיקר הגזירה משום התנות ודבר שאינו חשוב כ"כ אין אדם מזמין חבריו עליו.

³⁷ כתב האו"ה קרביים וקורקבן ובני מעיים אף על גב דאמרינן לעיל (ר"ס ע"ה) אוכליהון לאו בר אינש ולא הוי הה"ל מ"מ אסורים משום בישולי עובדי כוכבים ומביאו ד"מ וכתב עוד דכמהוין ופטריות עולין על שולחן מלכים משום פרפראות ויש בו משום בשולי עובדי כוכבים. ש"ך שם ב. ועי' בפר"ח [בדין מיני מתיקה]. ובדין קרטופלים [תפוחי אדמה] נ"ל דבזה"ז עולין על שולחן מלכים ושייך ב' בישול עבו"ם, ועי' חכ"א שפסק כן, אבל צלויים דאין עולין על שולחן מלכים כך נ"ל דשרי

³⁸ מדלא התנה המחבר שיהא נשתנה מברייתו ע"י האור אלמא דס"ל אפילו לא נשתנה אסור וכדעת הרמב"ם שהביא בב"י וכן דעת הרב בד"מ ובת"ח כלל ע"ה דין ט' וזה דעתו בהג"ה ס"ב שלא התיר האפונים אלא מטעם שאינם עולים על שולחן מלכים ולא מטעם דלא נשתנו מברייתן וכמ"ש בד"מ ובת"ח שם אבל באמת נראה עיקר בש"ס (דעבודת כוכבים סוף דף ל"ז) כהר"ן ורש"י דאין אסור משום בשולי עובדי כוכבים אלא כשנשתנה מברייתו ע"י האור וכ"פ בהג"א פא"ש מא"ז וכן נראה דעת הר"ן וכן נראה דעת ראב"ן סי' ש"ג מיהו דעת שאר הפוסקים נראה דאין לחלק בזה. ש"ך שם א

³⁹ דאם לא כן גם דג מליח לתסור, מגן אברהם סימן ר"ג ס"ק ד'. ואני נבוכך בפירות שלא נתבכרו עדיין כל צרכן ואין נאכלין עדיין חיין, אם יש בהם משום בשולי עובדי כוכבים. וטעם הספק, אם פירוש אמרם (פרק אין מעמידין עבודה זרה ל"ח א') כל הנאכל כמו שהוא חי, על המין דאם מינו נאכל בו, שרי אף שזה אינו נאכל מחמת שלא נתבכר עדיין. ומצאתי סמך בספר איסור והיתר הארוך מהר"י גרונדא דין בשולי גוי וכלל מגן אות ד', שכתב ומיהו הני אנשים הקשים אם בשלם עובד כוכבים מותרים, שרוב שבמינו עיקר אכילתן חיין, עכ"ל, ואם כן יהיה גם בזנגביל יבש אין צריך לטעם המגן אברהם, אלא כיון דמינו נאכל חי. ומה שכתוב בגמרא שם ע"ב מרירי אסורים, לאו בקטנים, אלא מין שישאר לעולם במרירותו, ואם על ידי תיקון נאכלים חי ודאי שרי. גלין מהרש"א שם

⁴⁰ הנה בת"ח שם דין י"א כ' בלשונו על שולחן מלכים עבו"ם וכן ראיתי במנח"י שם ס"ק ל"א שכ' וז"ל וכן שמעתי שעכשיו ערבס"ן עולה על שולחן מלכים עבו"ם ומבואר מדברייהם דפשוט דהעיקר תלוי בשולחן מלכי עבו"ם ואם אינו עולה על שולחן מלכי עבו"ם אף שעולה על שולחן מלכי ישראל מותר וכן להיפוך אם עולה על שולחן מלכי עבו"ם אף שעל שולחן מלכי ישראל אינו עולה אסור אמנם למעשה צ"ע כי לא ראיתי לשום מחבר מגדולי האחרונים שיכתבו כן להדיא וגם הרמ"א בעצמו בש"ע וכל נושאי כלי הש"ע לא הזכירו שום דבר מזה שצריך שיעלה עש"מ עבו"ם דייקא וצ"ע. דרכ"ת שם י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

דין נאכל כמו שהוא חי תלוי ברוב העולם, והמיעוט בטלה דעתם, ואם קצת אוכלים וקצת אין אוכלים ויש ספק בהרוב אזלינן בכל מקום בתר מנהג אותו מקום⁴¹.

י"א⁴² שבישול מומר כמחלל שבת בפהרסיא או כופר בתורה דינו כבישול גוי.

מותר לשתות קפה שנתבשל על ידי גויים, ואין בו משום בישולי גוים. וכן פשוט המנהג בכל תפוצות ישראל. ומנהג נכון הוא על פי הדין. ומכל מקום המחמיר על עצמו תבוא עליו ברכה. אולם יש לאסור שלא לשתות קפה במסיבות הגויים בבתי הקפה שלהם, משום קירוב דעת וחשש חתנות. אך המתארח בבית גוי ומכבדו בכוס קפה, רשאי לשתות הקפה. וכל זה באופן שמייחדים כלי להרתחת המים בלבד⁴³.

הנוסעים במטוס של חברה לא יהודית, שיש לחוש שהשתמשו בכוסות של הקפה בחלב של עכו"ם, ישתו הקפה בכלי זכוכית. ובשעת הדחק אפשר להקל גם בכוסות של פורצלנין⁴⁴.

דגים קטנים של הסרדינים, שיש בהם סנפיר וקשקשת, מותרים באכילה, ואין לחוש בהם לאיסור בישולי גוים, מפני שאינם עולים על שלחן מלכים. וגם השמן שלהם אין לחוש בו לתערובת שמן טמא, דאומן לא מרע אומנותיה⁴⁵.

ודבר שאינו⁴⁶ עולה על שולחן מלכים אפילו אינו נאכל כמות שהוא חי לא שייך למיגזר עליו, דטעמא מאי גזרו עליו, כדי שלא יהא רגיל אצל הגוי ויזמינו אצלו לסעודה ויבא לידי חתנות או לידי אכילת דבר טמא, דבר שאינו עולה על שולחן מלכים לאכול עם הפת אין אדם מזמין את חברו עליו.

ולכן מותר⁴⁷ לאכול אפונים קלויים של עובדי כוכבים, וכן הקטניות שקורין ערבשיין, (חומוס) קלויים, דאינן עולים על שלחן של מלכים שאין אדם מזמין את חברו על קליות קלויים, ואף במקום שעולים מותרים משום שאינן עשויים ללפת בהם את הפת⁴⁸.

⁴¹ פר"ח שם

⁴² עבה"ש של מהרי"ט ז"ל שכתב דעיקר הגזירה היתה משום חתנות כו' וע' בס' תפארת למושה שכתב דלפי טעם זה שרי בישול של מומר דמשום חתנות ליכא (עיי' לעיל ר"ס קי"ב מ"ש שם) אלא שהיה עוד טעם מבואר בב"י דשמא יאכילנו דברים אסורים ולפי"ז גם בישול של מומר אסור דהוי ככופר לכל התורה כולה ושמא יאכילנו דברים האסורים ע"ש ולפי"ז ה"ה מומר לחלל שבת בפהרסיא או לכל התורה כולה חוץ משתים אלו דינו כעובד כוכבים כדלעיל סי' ב' ס"ה ולקמן סי' קי"ט גם כן בישולו אסור. פ"ת שם א ועפמ"ג. או"ח בא"א סי' שכ"ה סקכ"ב בסופו שכתב בפשי' דאסור

⁴³ יחזה דעת ח"ד סימן מב, עמוד ריו. הליכות עולם ח"ז עמוד קיב. ושם עמוד קמ דבמסיבות של גויים יש לאסור. ולא רק חומרא וחסידות יביע אומר חלק י' חיו"ד

⁴⁴ יחזה דעת והליכות עולם שם

⁴⁵ שו"ת יביע אומר חלק ה' חיו"ד סימן ט

⁴⁶ שו"ע ונו"כ שם ב

⁴⁷ רמ"א שם

⁴⁸ פר"ח שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

וכן נהגו בהם היתר⁴⁹, אם לא במקום שנהגו למשוך המחבת בחלב, שאז נוהגים בהם איסור.

אבל אפונים⁵⁰ וקטניות מבושלים אם עולים על שלחן מלכים משום לפתן אסורים⁵¹. ערמונים (קסטניאס), דרך לאוכלם גם כשהם חיים, ולכן אם צלאם או בישלם גוי, אין בהם איסור משום בישולי גוים, ומותר לאוכלם⁵².

חטים שלוקים על ידי גוים בשיעור כחצי בישול, ומייבשים אותם, (ונקראים בורגול), וחוזרים הישראלים ומבשלים אותם בישול גמור בביתם, מותר לקנותם מן הגוים כדי לבשלם ולאוכלם, שבישול הגוים אינו נחשב לכלום, הואיל ונתייבשו, ושוב לא היו ראויים לאכילה, אלא על ידי בישול גמור שנעשה אחר כך על ידי ישראל⁵³.

י"א שאדם חשוב צריך להחמיר על עצמו, גם בדבר שנאכל כמו שהוא חי להרחיק עצמו בכל מה שיוכל מבישולי גוים. וי"א שאפי' אדם חשוב א"צ להחמיר. שמה שמצינו בגמ' שאדם חשוב צריך להחמיר על עצמו, כדי שלא ילמדו ממנו ההמון עם שאינם בני תורה להקל יותר, וזה דוקא בזמן הש"ס, אך בזמן הזה א"צ לחוש לזה שנתפשטו ונדפסו הספרים לפנינו כשלחן ערוך.

ר' יוחנן כי הק' לישנא ס"ל דאמר רב שמואל בר רב יצחק אמר רב כל שאינו עולה לשולחן של מלכים ללפת בו את הפת אין בו משום בישולי עובדי כוכבים מעמא דאינן בני תורה הא בני תורה שרי בעו מיניה מרב כהנא

ו. עובד כוכבים... שיוליך ענבים לגת ... אסור משום לך לך אמרינן נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב ... עובד כוכבים שהביא ענבים לגת בסלין ... לכתחלה קאמינא

⁴⁹ ואף שדעת האר"י ז"ל לאסור קליות של עכו"ם, העיקר לדינא כדעת הרמב"ם והשלחן ערוך שמקילין בזה, כדברי הגמרא בע"ז.

⁵⁰ פרי"ח שם. ועי' בערוך השלחן (להרב מהרי"מ מנאוואהרדק) סעי' מ"ז בהג"ה שמפקפק בזה כי אין שום סברא נכונה לחלק בין קלויים למבושלים והביא רא"י מלשון המהרא"י דגם שלוקין מותר וסיים דהמקיל יש לו על מי לסמוך עיין שם אמנם יעוין בשו"ת עמק הלכה (מהגאון מוויטל) חיו"ד סי' מ"ו שעמד על הפסק בדין זה אם יש לחלק בין מבושלין לקלויים שהעלה דהמקיל בבישול עליו הרא"י והעיקר למעשה לאסור בבישול והוא ברור כאחותו שאסורה עיין שם באריכות ועי' מזה בשו"ת בעי חיי חיו"ד סי' קנ"ד באריכות

⁵¹ ה

⁵² הליכות עולם חלק ז' עמוד קא

⁵³ הליכו"ע ז' עמו' קיג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת עבודה זרה

גוי⁵⁴ שזרק אבן או חפץ לתוך היין, מותר אפילו בשתייה דגרע מכה כחו לפיכך גוי שהביא ענבים בסלים או בגיגית קטנות וזרקן לגת שיש בו יין דרוך, מותר שהרי זה כזורק אבן לגת,

ומכל מקום לכתחלה אסור לעשותו⁵⁵ שמא יגע ביין שבגת שכבר נמשך⁵⁶.

ובדיעבד מותר אף על פי שיש בגיגית למטה יין שזב מן הענבים שבו, ונמצא הגוי שופך יין צלול לגת מכחו אפילו הכי מותר בדיעבד, מפני שעדיין לא נדרכו הענבים ולא נמשך יינו, ועוד שאין מכוין לשפיכת היין שנמצא שם אפילו אם הומשך⁵⁷ אלא לשפיכת הענבים והוי שפיכת היין הצלול כחו שלא בכונה. ויש אוסרים⁵⁸ אם היה שם יין צלול גמור שהומשך.

⁵⁴ שו"ע ונו"כ יו"ד קכה ה' ו

⁵⁵ הא דלא כתב הטור דלכתחלה אסור גם בזורק אבן לגת דאין שם שייכות לכתחלה אמו בשופמני עסקינן דיניח ישראל לזרוק אבן ליינו ובחנם כתב בפרישה דגם על זריקת אבן קאי אבל הדבר ברור דכל מידי שהוא צורך הישראל לעשות פעולה להגת ירחיק מעשה ההוא מלעשותו על ידי עובד כוכבים משום לך לך כו'. מ"ז שם ח

⁵⁶ לבוש וכתב הט"ז ט שזהו כהרמב"ן שפירש הטעם דלא כהראב"ד להלן אך הביא שכ' הרשב"א בת"ה הארוך וז"ל הראב"ד פי' הטעם דהיין נסחט בדרדורין וכשהעובד כוכבים שופך הענבים בגת נשפך גם היין על ידו ומשום הא לכתחלה אסור דגזרינן אמו שפיכת יין גמור כלומר שלא ישפוך הענבים כיון ששופך גם היין צלול שביניהם ואף על פי שאין כאן איסור דהא אין שם יין עליו מ"מ גזרו שמא פעם אחרת ישפוך יין צלול גמור ומ"מ דיעבד שרי כיון שהוא אינו מתכוין כלל אפי' לאותו יין. נפקא מיניה בין הפירושים הוא גת שלנו שאין שם יין צף ע"ג הענבים דלהראב"ד אסור משום יין צלול ולהרמב"ן מותר ונפקא מינה אחריתא בין הפירושים דלפירוש הרמב"ן שהטעם שמא יגע ביין שבגת אסור לכתחלה אפי' בסלים נקובים משא"כ לפי הראב"ד דאח"כ אין איסור אלא בדרדורים דהיינו אינן נקובים ונמצא שלכל א' מהפירושים יש חומרא וקולא. דלהרמב"ן יש חומרא לכתחלה אפי' בנקובין וקולא בגת שלנו שאין יין צף ע"ג ענבים ולהראב"ד אפכא וכתב נ"ל שיש עוד נפקותא מיניה דהיינו שמוליד העובד כוכבים ענבים בסלים שאינם נקובים לכלי אחר שאינו גת דלטעם הראב"ד אסור ולהרמב"ן מותר. ולפי משא ומתן זה אם יש תרתי לטיבותא שהסלים נקובים ובגת שלנו מותר אפילו לכתחלה אלא שהרוצה להחמיר יוכל לומר משום לא פלוג רבנן אבל נ"ל ברור מה שכתבתי

⁵⁷ לבוש וב"ח שם ועיין ט"ז שם. ובס' דברי יוסף חלק ג' סי' תתנ"ט אות ג' נתב שהט"ז אויל לשימתו דלעיל סי' קכ"ז ס"ק ל"ב שפסק להחמיר בכח עכו"ם שלא בכונה אבל לפמ"ש הדגמ"ר שם להשיג על הט"ז ופסק להקל בזה"ז בכחו שלא בכונה ממילא שיש להקל בזה אפי' בשפיכות יין גמור דלא עדיף מכחו והוי כחו שלא בכונה וסיים כן גלפענ"ד ברור לדינא עיין שם באריכות.

⁵⁸ ט"ז שם וכ"מ בש"ך ט ומשמע דנקט כהט"ז ועי' ביין המשמח ס"ק ג' שמתמה על הט"ז וגם על הש"ך בזה דפשט הלשון משמע דאפי' נמשך בגת נמי שרי בדיעבד ועי"ש בהגהותיו שבסוף הס' אות ז' שנשנין דבריו שם וסיים דלדידן שרי בכל גווי דזריקה אינה אוסרת ביי"ג עיין שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אם ישראל מסייע לעובד כוכבים בזריקתו לגת, מותר אפילו לכתחלה⁵⁹, אולם אם יש שם יין דרוך או משוך אסור לכתחילה גם בישראל מסייע⁶⁰. ויש מתירים⁶¹.

דף נט:

ז. הוא אתרוגא דנפל לחביתא דחמרא אידרי עובד כוכבים

ושקליה ... נקטוה לידיה כי היכי דלא לשכשיך ביה

וברצוה עד דשייפא

כבר התבאר לעיל דף נו. שלא כל מגעת הגוים⁶² ביין שוה לאסור, שיש שאסור אפילו בהנאה, ויש מותר בהנאה ואסור בשתייה⁶³, ויש שמותר אפילו בשתייה.

ומגע גוי לאסור בהנאה צריך ג' תנאים, א. שיכוין ליגע, לאפוקי תינוק שנוגע דלאו בר כוונה הוא, וכן לאפוקי נפל לבור ועלה מת. ב. שידע שהוא יין. ג. שלא יהא עוסק בדבר אחר, כגון מכיין למודרו או להוציא פרי וכה"ג.

⁵⁹ שו"ע שם ובה"י רע"א הקשה דמקור הדין בתה"א ובתה"ק נלע"ד דמבואר דזהו באין יין בנת אלא דאסור מחשש היין שע"ג ענבים בדרדורים דמחליף ביין גמור בזה אם ישראל מסייע מותר כיון דאף ביין גמור מדינא מותר דכת עובד כוכבים וישראל מעורב בו. אבל ביין כבוד דאסור להרמב"ן מטעמא שמא יגע בידו ביין שבבור. בזה אין מעליותא במה שהישראל מסייע עיי"ש וא"כ המחבר דנקט לגת שיש בו יין דמשמע דס"ל כהרמב"ן ועלה קאמר ואם ישראל מסייע הוא צ"ע.

⁶⁰ וכ"כ בספר יין המשמח ס"ק ג' שהמחבר קיצר במה שהיה לו להאריך כי מלשונו משמע דאפי' אם יש יין דרוך אם הישראל מסייע מותר והא ודאי ליתא דאם כבר נמשך יין מן הגת אפי' כשאין עתה יין בנת מ"מ כיון שהתחיל למשוך יש לאסור לכתחלה ולא מהני מה שסייע ישראל עיין שם ונשנו הדברים בקצרה בהנהגותיו שבסוף הספר אות ה' עיין שם

⁶¹ חו"א יו"ד נג שתי' על קושיות רע"א דלעולם לא היישי' שמע נגע בזמן שישראל מסייע שלא היישי' דילמא שבק ומנח ליה ביד נכרי.

⁶² שו"ע ונ"כ קבד י

⁶³ מצינו בנמ' ט דרכים דאסור בששתיה ומותר בהנאה – בדף נו א. ניסך ברגל ומדר ברגל ב. נגע בלוליבא שלא בכונה ג. תינוק בן יום אחד בדף נח ד. הכנים ידו וסבר שהוא שמן ה. מזוג עכו"ם ו. הכנים ידו להוציא האתרוג וברצוה עד דשייפא ז. אשתקל ברוא ואנח עכו"ם ידו. ח. מצדד צדודי (לפירש"י ותוס') בדף ס מ. חבקה עכו"ם. ולכאורה מוכח שאף לר"ש אסור בשתיה דהא רב פסק כר"ש ואסר במגע שלא בכונה בשתיה ומתיר בהנאהאולם בניסוך ברגל ר"ש מתיר להדיא בשתיה. חו"א יו"ד נא ס"ק ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

לפיכך אם פשט⁶⁴ הגוי ידו לחבית של יין שלא בכוונת מנע אלא טרוד בדבר אחר, כגון ליטול משם דבר שנפל לו שם לא נאסר בהנאה אפילו אם יודע שהוא יין שאינו מכוין אלא ליטול את שלו.

אבל אם בהוצאת ידו ישכשך⁶⁵ יאסר בהנאה⁶⁶, כיצד יעשה, יתפשנו בידו קודם שיוציאה כדי שלא ינידה וישכשך⁶⁷, ויפתחו נקב בחבית מלמטה עד שיצא היין וירד למטה מידו, ואז הוא מותר בהנאה דהא לא שכשך⁶⁸.

ח. האי עובד כוכבים דנסכיה לחמרא דישראל בכוונה אף על

גב דלזבניה לעובד כוכבים אחרינא אסור שרי ליה

למישקל דמיה מההוא עובד כוכבים

אף על גב דקיימא לן בגוי עובד עבודה זרה שדרכו לנסך, שאם נגע ביין שלנו אסרו בהנאה⁶⁹, מכל מקום מותר הישראל ליקח דמיו מאותו הגוי, דהא הוא הזיקו בידים כאילו שפכו⁷⁰, ומדינא חייב לשלם לו⁷¹.

⁶⁴ שו"ע ונו"כ קכד יג

⁶⁵ וכל תנועה קלה מקרי שכשוך וכל הכנסת ידו ליין יש לחוש לשכשוך. הו"א מט א

⁶⁶ דאלו היה משכשך היה אסור אחר שנמל מה שנפל שם ורוצה להוציאו אבל בלא שכשוך אינו נאסר בהנאה מכת מנע לחודו לענין הלכה יש לנו לחוש לדברי רשב"א ולאסור במנע לחוד דא"א בלא שכשוך ובשכשוך בהוצאה לא טרוד עוד ול"ד למדרו ששם טרוד אף בהוצאה שצריך להוציא באופן שיכוין המדידה משא"כ כאן שבשעת הוצאה זו הוה בלא מירדא כלל ע"כ צריך או שמירה שלא ישכשך. ט"ז שם יא

⁶⁷ בלבוש הוסיף "בכונה" ואולי כונתו ללא מירדת הוצאה ובש"ך ל כתב "ואח"כ כשנוגע בו כיון שאינו מניד היין הרי אינו משכשך ולכך מותר בהנאה".

⁶⁸ ולדין דק"ל לקמן ס"ק ע"א דכ"מ שמן הדין מותר בהנאה לדין שרי אף בשתייה במקום הפסד ה"ה הכא ואין לפרסם הדבר כדלקמן. ש"ך שם, אולם עיין לב"ש שם שכתב ומה שלא כתב כאן דוקא בהפסד כדלקמן, צריך לומר משום דדין זה מבואר בגמרא ואי אפשר לדחותו ומותר, או מטעם הב"י או מטעם טירדא, ולחומר אף חש שלא בהפסד, וכן כאן חש לחומר להצריך טירדא דאז מותר ממה נפשך, ובלא טירדא אסור אפילו בהפסד, ואם ראינו ששכשך בהכנסה והיה טירדא לא שרי באמת רק בהפסד, כן ג"ל ודו"ק:

⁶⁹ דדילמא נסכיה

⁷⁰ משמע דאפילו אסרו בשוגג דבכה"ג פטור מלשלם וכדאיתא בח"מ סימן שפ"ה אפ"ה מותר ליקח דמיו מאותו העובד כוכבים דמ"מ הזיקו. ש"ך שם ב

⁷¹ כ' בערך לחם (למהריק"ש) וז"ל נ"ל שזה דוקא כשנוגע שלא ברשות ישראל שאם נגע בו ברשותו אסור ליקח דמיו מאותו גוי וזה נלמד מדין המוכר יין לגוי והוא מוסכם עכ"ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ומשום כך יכול הגוי למכרו לגוי אחר ואפילו אין העובד כוכבים רוצה ליתן המעות עד שיתן לו הישראל היי⁷², וליתן דמיו לישראל ומה לנו אם הגוי יקה היין ויתן לישראל המעות, או ימכרנו לאחר ויתן, שהישראל אינו מקבל המעות בתורת דמי מכירת היין, רק בעד הזיקו שהזיקו, ודמי יין כשר לוקח, דגוי בדידיה קטרה ומכר ומשלם לישראל הזיקו⁷³.

אבל הישראל אסור למוכרו לגוי אחר וליהנות ממנו. ואם מכרו הישראל לגוי אחר, אם הגוי נתן לו המעות קודם שיתן לו הישראל היין, המעות אסורים בהנאה, שאין המעות נקנין לישראל עד שימשוך הגוי היין שהרי על מנת כן נתנו לו, ומיד כשימשוך הגוי היין נקנין המעות לישראל בעד היין, והאיסור שעל היין תופש הדמים ואסורין בהנאה. אפי' לאחרים לפי שכבר נאסר היין קודם המכירה⁷⁴. אי נמי משום דרוב פוסקים סבירא להו שהגוי קונה בכסף, והרי נאסרו המעות מיד שקבלה בעד היין נסך שקנאו הגוי בעד המעות האלו, ותופש דמיו ואסורין בהנאה.

אבל אם לקח הגוי היין תחלה מישראל ואחר כך נתן המעות מותרין, כיון שאחר שקנה הגוי היין במשיכה נתן הדמים, ולא היה היין בשעת נתינת הדמים של ישראל, אין האיסור שעל היין תופש הדמים ומותרין בהנאה.

אולם דווקא לאחרים מותרין, ויי"א⁷⁵ שדוקא בהפסד מרובה, אבל לבעל היין שמכרו קנסו חכמים ואסורים לו לעולם בהנאה, שלא יהנה מדמי יין נסך⁷⁶.

⁷² ש"ך שם א ועי' בשבילי דוד אות א' שב' דמ"מ לא שרי אלא להיות מנוח ליטלו אבל לא שיתן לו הישראל היין בידיים דאם יתן לו בידיים הו"ל כמו מבריה ארי כאיסורי הנאה דאסור וכמו דאסור ליקח מקל של ע"ז להבריה ארי מתוך שדהו עיין שם

⁷³ ואף על גב דעובד כוכבים לא יהיב דמי אלא אם כן יהיב ליה ישראל חמרא מכל מקום לא מתסר דהרי בתורת תשלומי נזקו חייב לו ולא משום מכר כ"כ ב"י בשם הר"ן;

⁷⁴ ט"ז שם ב

⁷⁵ ש"ך שם ג ואף על גב דלא נ"מ ביי"ג דק"ל דשרי בהנאה בזה"ז מ"מ נ"מ למוכר עבודת כוכבים ומשמשיה דדין אחר יש לעבודת כוכבים ויי"ג.

⁷⁶ שנהנה מדמי עבודת כוכבים ויליף לה ממי שמכר ערלה וקידש אשה בדמיה שהיא מקודשת אבל לו עצמו המעות אסורין. ט"ז שם ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת עבודה זרה

וכל זה לא מיירי אלא בעובדי כוכבים שמנסכין, אבל בזמן הזה כל מגע שלהם אינו אוסר רק בשתייה⁷⁷ במקום הפסד מרובה⁷⁸.

ט. עובד כוכבים שנסך יינו של ישראל שלא בפני עבודת כוכבים אסור

כבר התבאר לעיל דף מד. ודרף נד. שעובדי כוכבים העובדים⁷⁹ את הבהמה הרי מותרת בהנאה ומותר לאכול אותה הבהמה.

אולם זהו דווקא⁸⁰ כשלא עשה בהן מעשה, אבל אם עשה בהן מעשה כגון ששחטה להיותה ע"ז אפילו לא שחט בה אלא סימן אחד⁸¹ אסרה, ואפילו אינה שלו וקיימא לן שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו. הני מילי שלא עשה בו מעשה.

לפיכך אם נסך יין של ישראל לעבודה זרה, אפילו שלא בפני הע"ז, כיון שעשה בו מעשה הרי אסרו⁸².

י. ההיא חביתא דחמרא דאישתקיל לברזא אתא עובד כוכבים אידרי אנח ידיה עילויה ... כל דלהדי ברזא חמרא אסיר

⁷⁷ רמ"א שם. ולענין טעימה שנוהגין הסוחרים בזה"ז למעום כל סתם יינם לצורך מסחרם ע"י בדרכ"ת סי' ק"ח (ס"ק צ"ד) מ"ש בזה ועי' בשו"ת דגל אפרים סי' ל"א שכ' ג"כ ללמד זכות על הסוחרים אשר כמעט כולם מועמין בלי שאלה וא"א להחמיר כי לא ישמעו ומוטב שיהיו שונגים אמנם בדבר הנהוג בין הסוחרים ששולחים ע"י הכי דואר צלוחית קטן עם יין לדונמא ושולחים אותם בלא חותם אם מותר למעום לכ"ע כיון שיש סברה דבי דואר חשוב כתגר וכבעל קרון דאינו מוסיף ואינו מחליף וכמ"ש בתשו' שמש צדקה הובא בפת"ש לעיל סי' קי"ח ומה גם דדבר מיעוט הוא ולא שייך נהנה בחליפין ואין שייך לחוש שמא החליפו ועוד יש כמה ספיקות ע"כ לכולי עלמא מותר עכ"פ בטעימה גם להמחמירים בטעימה באיסור דרבנן עיין שם באריכות.

⁷⁸ ש"ך ו

⁷⁹ רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ח הלכה א

⁸⁰ שו"ע ונו"כ קמה ח

⁸¹ אפילו מעשה כל דהו וה"ה חצי סימן. ש"ך שם כא

⁸² תורת הבית הארוך בית א שער א דף י עמוד א, בית יוסף יורה דעה סימן ד, ב"ח קבנ א וקלב א, ועיין יד אברהם על שו"ע שם א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

חבית⁸³ שניטלה ממנה הברוא והכנים בה הגוי אצבעו לצורך הצלת היין עד שנגע ביין שמבפנים, הוי נוגע בכלו, וכל היין שבחבית אסור בהנאה⁸⁴, ולדידן⁸⁵ שרי בהנאה במקום הפסד.

וכן אם הוציא ברוא התחובה בנקב הנוגעת עד היין שמבפנים, אי אפשר שלא שכשך בראש הברוא וכל היין אסור. ודווקא שידע הגוי שהברוא עובר כל השוליים, אבל אם לא ידע הוה ליה מוגע גוי שלא בכוונה ע"י דבר אחר, ומותר אפילו בשתייה

⁸³ שו"ע ונו"ב קכד יד

⁸⁴ הראשונים הקשו מאי שנא ממדרו ביד שמותר בהנאה וברא"ש תירץ שאין לדמות הטרדות זו לזו אלא רק מה שהזכיר בג' כטירדא שיחשב שלא בכונה אך טירדת הצלת היין אינו נחשב טירדא, וכך דעת המחבר שלא חילק כלל ואסר, והראב"ד ס"ל שנחשב לטירדא רק כאן מדובר שהיה שם ישראל להציל וקדם הנכרי והציל ולכן יש להושרו שלא רצה רק להציל אלא גם לנגוע. וכך פסק הרמ"א שטירדת הצלה נחשבת טירדא ומותר באין ישראל שם, וכך היא דעת הט"ז יב וכ"כ הש"ך ס"ק סג וסח אך פסק בדעת המחבר וכדעת הרא"ש ולא התיר אלא במקום הפסד שאז מותר אף בשתייה אם אין יכול להציל אלא על ידי הכנסת ידו לנקב, ובס"ק סז כתב שכשאין ישראל להציל לא מוכחא מלתא דכוון להציל דהא היה יכול להציל כשיניח ידו על הנקב מבלי שיכניס ידו לפנים אבל כל היכא דא"א להציל אם לא שיתחוב אצבעו לפנים ואין שם ישראל להציל שרי בהנאה, אולם בחי' רע"א כתב שאף הרמ"א יאסור כאן דבנגיעה ביד ממש כיון דהוי ב' סברות להחמיר. הא' סברת הרא"ש דהצלת יין לא מקרי טירדא הב' דמדרו ביד אסור לדעת הרי"ף, לא רצו להקל בכה"ג רק במדרו ביד בס"ט דהוי ודאי טירדא סמך אפוסקים דמותר בהנאה וכן באנח ידו אברוא סכ"ג סמך אסברא דהצלה הוי טירדא דבכה"ג אף להפוסקים דמדרו ביד אסור י"ל דמותר בכה"ג כיון דלא נגע ממש כמ"ש הש"ך שם סקס"ה. אבל בנגע בידו לסמוך על טירדא דהצלה הוי ב' ריעותות להחמיר כנלע"ד. וכעין זה כתב בלב"ש.
⁸⁵ ש"ך שם לא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

